

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 stycznia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. stwierdził, że K. M. od 1 sierpnia 2019 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek W. M. E.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał ,że K. M. została zatrudniona u ww. płatnika na okres próbny od 1 sierpnia 2019 r. do 31 października 2019 r. na stanowisku pracownika obsługi klienta z wynagrodzeniem w wysokości 526,50 zł , w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/4 etatu , a od dnia 20 sierpnia 2019 r. stała się ona niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił ,że dokument zgłoszeniowy (...) wpłynął do Zakładu w dniu 12 września 2019 r. tj. po upływie ustawowego terminu oraz w okresie orzeczonej w stosunku do K. M. niezdolności do pracy. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiotowej sprawie świadczenie pracy w ramach umowy o pracę nie miało miejsca , a zgodnym zamiarem i wolą stron zawartej umowy było jedynie nadanie jej nazwy „ umowa o pracę”. Sporządzone zaś dokumenty związane ze stosunkiem pracy miały tę formę uzasadniać. W ocenie organu rentowego , K. M. nie wykonywała pracy w firmie płatnika , a została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty świadczenia w postaci zasiłku chorobowego , co oznacza ,że umowa o pracę zawarta między K. M., a płatnikiem składek , jako zawarta dla pozor , jest nieważna i tym samym K. M. z tytułu zawartej umowy o pracę nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 1 sierpnia 2019 r.

/decyzja – akta ZUS/

W dniu 24 lutego 2020 r. K. M. złożyła odwołanie od ww. decyzji. W uzasadnieniu odwołania K. M. wskazała ,że nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego , ponieważ wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze oraz ,że nie może ponosić negatywnych konsekwencji działań pracodawcy , który nie dotrzymał terminu zgłoszenia rejestracyjnego (...).

/odwołanie k.3 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.10 – 12 odwrót/

Płatnik nie zajął stanowiska w sprawie.

/okoliczność bezsporna/

Na rozprawie w dniu 20.04.2021 r pełnomocnik wnioskodawczyni z urzędu wniósł o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego oświadczając, że koszty nie zostały opłacone w żadnej części.

/e – prot. z dnia 20.04.2021 r 00:02:00/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni K. M. urodziła się (...) , nie posiada wyuczonego zawodu. W swojej dotychczasowej karierze zawodowej wykonywała prace związane z obsługą klientów sklepów.

/okoliczności bezsporne , umowa zlecenia k.64 – 66/

Zainteresowany płatnik składek M. E. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedziba we W.. W zakresie prowadzonej działalności firma płatnika zajmuje się usługami związanymi z modelowaniem sylwetki

(m.in. bieganie na bieżni z podczerwienią i próżnią , rowerek , rolki , elektrostymulacja, peeling , mikrodermabrazja , endermologia , liposukcja). Jeden z prowadzonym przez płatnika salonów znajduje się w Ł..

/okoliczności bezsporne/

W dniu 1 sierpnia 2019 r. pomiędzy K. M. , a płatnikiem składek W. M. E. zawarto umowę o pracę na okres próbny od dnia 1 sierpnia 2019 r. do 31 października 2019 r. Zgodnie z zawartą umową K. M. powierzono obowiązki pracownicze pracownika obsługi klienta w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/4 etatu , z miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie minimalnej. Jako miejsce świadczenia pracy wskazano jeden z prowadzonych przez płatnika salonów znajdujący się w Ł..

/umowa o pracę k.34/

W chwili zawierania ww. umowy o pracę wnioskodawczyni nie posiadała tytułu do ubezpieczeń.

/okoliczność bezsporna/

W chwili zawierania ww. umowy o pracę , wnioskodawczyni znajdowała się w ciąży.

/karta ciąży k.141 – 141 odwrót/

Od dnia 20 sierpnia 2019 r. K. M. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 31 października 2019 r. pomiędzy K. M. , a płatnikiem składek W. M. E. zawarto umowę o pracę od dnia 1 listopada 2019 r. do dnia porodu. Zgodnie z zawartą umową , K. M. powierzono obowiązki pracownicze pracownika obsługi klienta w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/4 etatu , z miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie minimalnej. Jako miejsce świadczenia pracy wskazano jeden z prowadzonych przez płatnika salonów znajdujący się w Ł..

/umowa o pracę k.35/

W ramach powierzonych obowiązków wnioskodawczyni zajmowała się obsługą klientów salonu (...) mieszczącego się w Ł. , co sprowadzało się m.in. do obsługi sprzętu służącego do wykonywania zabiegów modelowania sylwetki , jak również wykonywała określone zabiegi kosmetyczne (po uprzednim objaśnieniu przez już zatrudnionych pracowników). Powierzone obowiązki wnioskodawczyni wykonywała w godzinach od 9 do 15 oraz od 14 do 21. K. M. stosowała się do wydawanych względem jej osoby poleceń. Wnioskodawczyni podpisywała listy obecności w pracy. Za świadczoną pracę otrzymywała wynagrodzenie.

/zeznania świadków: M. D. min.00:03:12 – 00:10:51 , K. K. min.00:11:55 – 00:17:23 , I. M. min.00:18:26 rozprawy z dnia 15 stycznia 2021 r. , płyta CD k.165 , P. W. k.181 – 182 , zeznania wnioskodawczyni min.00:01:08 – 00:01:56 rozprawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.192 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:02:07 – 00:15:23 rozprawy z dnia 15 września 2020 r. , płyta CD 91/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, oraz w oparciu o zeznania świadków: M. D. , K. K. , I. M. , P. W. oraz wnioskodawczyni.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że K. M. podjęła i faktycznie wykonywała pracę jako pracownik u płatnika składek M. E.. Zeznający w sprawie wykazali się zgodną i spójną wiedzą co do tego, na czym polegało wykonywanie przez ubezpieczoną obowiązków pracowniczych na powierzonym jej stanowisku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku, poz.423) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy, o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art.83§1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorności umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną K. M. , a płatnikiem składek M. E. stojąc na stanowisku, iż jej podpisanie oraz zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych było czynnościami pozornymi dokonanymi jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między K. M. , a płatnikiem składek M. E. umowa o pracę nie była realizowana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych wymienione zostały: dobrowolność; osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się; podporządkowanie, wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, w miejscu i czasie wyznaczonym przez niego; ryzyko pracodawcy; odpłatny charakter zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku I PK 110/06 Lex nr 207175; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 roku, III PK 39/09, Lex nr 578140). W wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 68/05, Lex nr 177165) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej) jest cechą o charakterze konstrukcyjnym dla istnienia stosunku pracy. Z kolei w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi; bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności; pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu, oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności; wykonywanie pracy skoooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy; występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy, np. wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż umowa o pracę zawarta przez ubezpieczoną i płatnika była realizowana. Wskazać należy, że powierzone K. M. obowiązki pracownika obsługi klienta nie wymagały od niej specjalistycznej wiedzy, czy też kwalifikacji, a z uwagi na posiadane wcześniejsze doświadczenie w handlu była ona odpowiednim kandydatem na powierzone jej stanowisko. W przedmiotowej sprawie ponad wszelką wątpliwość ustalono, że K. M. w spornym okresie od dnia 1 sierpnia 2019 r. posiadała status pracownika, bowiem faktycznie wykonywała ona osobiście pracę określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod którego kierownictwem pozostawała i którego polecenia służbowe wykonywała, który tak świadczoną przez nią pracę przyjmował. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczona faktycznie podjęła zatrudnienie w firmie płatnika od dnia 1 sierpnia 2019 r. , a wykonywane przez nią obowiązki pracownicze sprowadzały się do obsługi sprzętu służącego do wykonywania zabiegów modelowania sylwetki , jak również wykonywania określonych zabiegów kosmetycznych , zgodnie z treścią zawartej umowy o pracę. Wnioskodawczyni podpisywała listy obecności i była rozliczana z czasu pracy. Do dnia niezdolności do pracy spowodowanej chorobą w okresie ciąży, tj. do 20 sierpnia 2019 r. ubezpieczona codziennie faktycznie wykonywała swoją pracę i otrzymała za nią wynagrodzenie.

Okoliczność, iż świadczyła pracę faktycznie w większym wymiarze, niż wynikało z umowy o pracę pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie, albowiem sprawa niniejsza nie dotyczy wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Podobnie wnioskodawczyni nie może ponosić negatywnych konsekwencji zgłoszenia do ubezpieczeń po terminie.

Nawet zaś gdyby przyjąć, iż rzeczywistym celem zawartej umowy o pracę była wyłącznie chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego to dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (bądź uzyskania wyższych świadczeń), jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w przypadku ubezpieczonej. Chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie do uzyskania przez

zawarcie umowy o pracę, ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy, a zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić.

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że K. M. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika M. E. w ramach umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2019 r. Powyższe w ocenie Sądu jest jak najbardziej wiarygodne i zostało w toku postępowania udowodnione. W tej sytuacji zdaniem Sądu nie można podzielić stanowiska reprezentowanego przez organ rentowy, że ubezpieczona podjęła zatrudnienie jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na względzie wszystkie wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku uznając odwołanie wnioskodawczyni za zasadne.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni przez pełnomocnika z urzędu Sąd , uwzględniając nakład pracy pełnomocnika z urzędu , orzekł na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 18) podwyższając należne koszty o podatek VAT (pkt 2 sentencji wyroku) w zw. z art. 98 kpc w zw. z art.122 kpc.

S.B.